

Liikluskasvatus

Buss, buss, pikk buss

Pärnu Liblika Tänav Lasteaed

Autor: Terje Pill, õpetaja

Taustinformatsioon

Lastega ekskursioonidel käies on sageli probleemiks, et linnaliinibussides on reisijaid palju ja lapsed peavad seisma püsti. Ühele lasterühmale tellitud bussis tunnevad lapsed ennast vabalt – tahavad joosta, püsti seista, suhelda ees- ja tagaistujatega. Tegevuse viin läbi koolieelikutega, et näidata, millised olukorrad võivad bussis tekkida ja kuidas käituvad bussis viisakad inimesed.

Õppe- ja kasvatustöö üldeesmärk:

laps teab reegleid ja ohte ühistranspordis

Õppe- ja kasvatustegevuse eeldatavad tulemused:

- Üldoskus: laps oskab käituda ühistranspordis.
- Mina ja keskkond: laps oskab nimetada turvavahendeid ja nende kasutusotstarvet sõidukites.
- Keel ja kõne: laps oskab kirjeldada positiivseid ja negatiivseid tegevusi ühistranspordis.
- Matemaatika: laps teab, et kerged esemed liiguvad kiiremini.
- Kunst: laps oskab oma töös rõhutada kõige tähtsamat lisandite abil (detailid maskidele ja sõiduvahenditele).

Osalejate vanus ja arv

6–7aastased, 20–24 last

Vahendid:

- Kirjutusalus, tööleht nr 1 (vt lisa 1), pliiats;
- loomade maskid (laste meisterdatud);
- paberilehed, käärid, pliiatsid bussipiletite valmistamiseks;
- lahtise kastiga veoautod;
- kerge nukk igale autole;
- takistus igale autole (madalam kui auto) või pingule tõmmatud nõör;
- numbrikaardid (vt lisa 2).

Tegevused: jaotatakse nädalale

I päev: Vaatlusretk: Tänav

1. Tänaval või lasteaia piirde juures leitakse ohutu koht tänavaliikluse vaatlemiseks.
2. Lapsed jaotuvad paarideks. Laste paarile antakse pliiats ja kirjutusalus töölehega nr 1. Ülesanne on jälgida liiklust ja märkida töölehele kõik mööduvad sõidukid ristiga õigesse lahtrisse.
3. Vaatluse lõppedes koguneb rühm aruteluks ringi. Iga paar joonistab töölehe teisele poolele viimase sõiduki, mida nad nägid.
4. Iga paar loendab, mitut sõidukit ta vaatluse jooksul nägi.
5. Tehakse kokkuvõtte, milliseid sõidukeid liigub lasteaia läheduses.
Vaatluskohti võib olla mitu, turvaline vaatluskoht on piirde või aia tagant.
Mitme tänava vaatlemisel võib lisada küsimuse, millisel tänaval liikus rohkem sõidukeid.
Ülesande raskemaks muutmiseks võib kasutada binokleid ja pikk-silma, et vaadelda kaugemal liikuvaid sõidukeid.
Integreeritus: keel ja kõne; matemaatika; kunst, mina ja keskkond

II päev: Kunstipäev: Rebaseplika (rmt Laste sõna lk 395)

1. Õpetaja jutustab lastele jutu põhisisu.
2. Arutletakse tegelaste käitumise üle, kuidas oleks pidanud käituma, kes tegutses õigesti, kes valesi, kuidas oleks pidanud tegutsema.
3. Iga laps saab ühe maski põhja, mille ta kaunistab omal soovil, et loom oleks äratuntav ja ilmekas.
4. Kirjutatakse bussipeatuste sildid; kaupluste sildid, mis on lasteaia läheduses; valmistatakse busi- ja kuupiletid.
Integreeritus: Keel ja kõne + kunst + mina ja keskkond

III päev: Lavastame muinasjuttu Rebaseplika (rmt Laste sõna lk 395)

1. Ruumi paigutatakse toolidest buss, peatuste sildid, kaupluste sildid, et tekiks linnatänavat muljet. Lapsed võtavad oma maskid ja jagavad rollid.
2. Dramatiseeritakse jutustatud muinasjutt: tegelased sisenevad kordamööda busi erinevatest peatustest, suhtlevad piletikontrolliga, ostavad vajadusel pileti.
3. Siseneb ebaviisakas reisija. Kuidas ta käitub? Kuidas vastavad teised reisijad?
Integreeritus: mina ja keskkond + keel ja kõne + matemaatika

IV päev: Katsed autode ja nukkudega

1. Õpetaja seab rühma põrandale madalad takistused, mis pidurdaksid järsult mänguauto kiirust (sobib ruumi sein või tugev kapp).
2. Meenutatakse jutustatud sündmusi.

3. Õpetaja esitab uue arutlusküsimuse: mis oleks juhtunud, kui bussijuht oleks pidanud pidurdama?
4. Lapsed jagunevad paarideks liitmismänguga: üks paariline saab õpetajalt loosiga numbrikaardi, teine laps saab vastuskaardi ja paarilised peavad üksteist leidma, et arv ja hulk oleksid võrdsed.
5. Iga paar saab auto ja nuku. Pane nukk auto kasti istuma, veereta autot paarilisele.
6. Veereta nüüd autot kiiresti, aeglaselt. Mis muutus nuku asendis?
7. Veereta nüüd vastu takistust. Mis juhtus? Miks? Kuidas oleks saanud seda vältida?
8. Arutelu ja kokkuvõtte: mida said katsest teada?
Integreeritus: matemaatika + keel ja kõne + mina ja keskkond

V päev: Õppekäik. Bussiga sõitma

1. Lepitakse kokku, kuhu sõidetakse, mitu peatust on kokkulepitud sihtkohta.
2. Milline peab olema laste turvavarustus lasteaia õuest väljudes? Miks?
3. Kuidas aitame bussijuhti, kui õpetajatel on samuti helkurvestid seljas?
4. Õpetaja ostab bussipileti. Miks on seda vaja? Kui palju maksab pilet?
5. Kelle märguandeid peab bussis tähele panema? Miks?
6. Bussisõidu ajal saavad lapsed lugeda järgneva peatuse nime, kaupluste silte.
7. Lapsed jälgivad reisijaid. Kuidas inimesed käituvad?
Integreeritus: mina ja keskkond + matemaatika + keel ja kõne

Läbiviidud tegevuste hindamine:

1. Läbiviidud tegevusi on hinnatud vaatluse teel ühistranspordis õppekäigule sõites nädal peale tegevuste läbiviimist.
2. Lapsed teavad, kuidas käituda ühistranspordis ja tellitud bussis. Lapsed oskavad kinnitada turvavööd ja põhjendavad selle vajalikkust.

Allikaid õpetajale:

1. Blaginina, J. (1965). Rebaseplika. Laste sõna. Eesti Raamat
2. Loomade maskid:
www.dltk-kids.com/animals/paper_plates.html
www.janbrett.com/activities_pages_masks.htm

Lisa 1

Tööleht nr 1

VAATLUSTABEL

KUUPÄEV .....

VAATLEJA NIMI .....

TÄNAV .....

JUHEND:

VAATLE TÄNAVAL SÕITVAID SÕIDUKEID, TEE TABELISSE RIST, KUI NÄED SELLELIIGILIST SÕIDUKIT:

SÕIDUKID	TEE RIST	KOKKU
SÕIDUAUTO		
KAUBIK		
BUSS		
MOOTORRATAS		
JALGRATAS		
HOBUNE		
MOPEED		

KOKKU SÕIDUKEID:

Lisa 2

NUMBRIKAARDID PAARILISE LEIDMISEKS

I	1
II	2
III	3
IIII	4
IIIII	5
IIIIII	6
IIIIIII	7
IIIIIIII	8
IIIIIIIII	9
IIIIIIIIII	10
IIIIIIIIIII	11
IIIIIIIIIIII	12